

Vammaispalvelulaki 1.1.2025 alkaen

Lyhyesti kilpailutuksista

Vammaisneuvosto / Heinola

13.2.2025

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Vammaispalvelulain uudistus

Uusi vammaispalvelulaki (675/2023) liitelakeineen vahvistettiin 14.4.2023. Lakien oli tarkoitus tulla voimaan 1.10.2023.

Uuden vammaispalvelulain voimaantuloa päätettiin siirtää, jotta vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista ja palveluiden saatavuutta turvaavat muutokset voidaan tehdä ennen hyväksytyin vammaispalvelulain voimaantuloa.

Tasavallan Presidentti vahvisti voimaantulon siirtämistä koskevat lait ja ne tulivat voimaan 30.9.2023. Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025.

Hallituksen esitys soveltamisalan tarkentamisesta HE 122/2024 vp annettiin eduskunnalle 23.9.2024.

Hallituksen esittämästä lakiehdotuksesta on eduskuntakäsittelyssä poistettu niin kutsuttu elämänvaihetta koskeva tarkennus.

Tasavallan Presidentti vahvisti lain 30.12.2024

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan henkilöön (*vammaisen henkilö*), jonka:

- 1) vamman tai sairauden aiheuttama fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen, sosiaalinen tai aisteihin liittyvä toimintarajoite on pitkäaikainen tai pysyvä;
- 2) vamma tai sairaus yhdessä yhteiskunnassa esiintyvien esteiden kanssa estää osallistumisen yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa; ja
- 3) itsenäisen elämän, osallisuuden tai yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää välttämättä tämän lain mukaisia palveluita.

Tämän lain perusteella järjestetään vammaisen henkilön tavanomaisessa elämässä tarvitsemia erityispalveluita, jos hän ei saa yksilöllisen tarpeensa mukaisia ja sopivia palveluita sosiaalihuoltolain (1301/2014), terveydenhuoltolain (1326/2010), varhaiskasvatuslain (540/2018), perusopetuslain (628/1998) tai muun lain perusteella.

Palveluiden järjestämistä säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021), sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021), jäljempänä *järjestämislaki*, ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (615/2021).

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan erityispalveluiden järjestämiseen niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Tämän lain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. Asiakkaan edusta säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 4 ja 5 §:ssä.

Vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain (1326/2010), ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012), varhaiskasvatuslain (540/2018), perusopetuslain (628/1998) tai muun ensisijaisen lain perusteella. *Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, tämän lain mukaisia palveluita järjestetään vammaiselle henkilölle vain, jos hänen välttämätön avun ja tuen tarpeensa poikkeaa siitä, mikä on henkilön elämänvaiheessa tavanomainen tarve.*

Ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestettävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista voidaan periä maksu siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

Sen lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:ssä säädetään maksun perimättä jättämisestä tai määrätyn maksun alentamisesta, 2 momentissa tarkoitetun lain perusteella järjestetyistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista määrättävä maksu on jätettävä määräämättä tai perimättä tai sitä on alennettava, jos maksu estää vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Vammaispalvelulaki 1.1.2025

Tasavallan presidentti 30.12.2024

Vammaispalvelulain soveltamisalaan tarkennuksia - Sosiaali- ja terveysministeriö

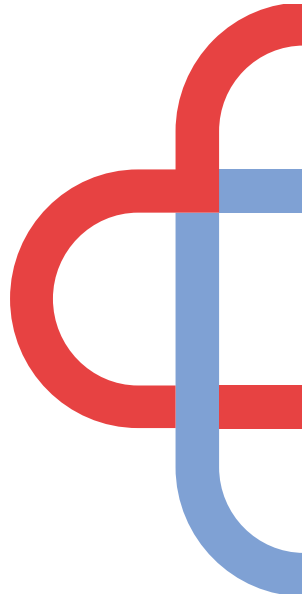
2 § Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan erityispalveluiden järjestämiseen niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä. Tämän lain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. Asiakkaan edusta säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 4 ja 5 §:ssä.

Vammaisen henkilön palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain (1326/2010), ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012), varhaiskasvatuslain (540/2018), perusopetuslain (628/1998) tai muun ensisijaisen lain perusteella.

Ensisijaisen lainsäädännön mukaan järjestettävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista voidaan periä maksu siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

Sen lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:ssä säädetään maksun perimättä jättämisestä tai määrätyn maksun alentamisesta, 2 momentissa tarkoitetun lain perusteella järjestetyistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista määrättävä maksu on jätettävä määräämättä tai perimättä tai sitä on alennettava, jos maksu estää vammaisen henkilön palveluiden yksilöllisen järjestämisen tai vaikeuttaa sitä olennaisesti tai jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Uusi vammaispalvelulaki ja siirtymäsäännös

- Jatkossa vammaispalvelulain mukaisia palveluja **ei myönnetä diagnoosin perusteella**. Vammaiset henkilöt (kehitysvammaiset ja muut vammaiset) saavat **palvelut yhdenvertaisesti**
- Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella ei järjestetä **jatkossa** palveluita, **eikä erityishuolto-ohjelmia tehdä**
- Palvelun **maksuttomuus ei ole peruste** myöntää palvelua vammaispalvelulain perusteella
- Kumotun lain perusteella tehdyt päätökset pysyvät voimassa **päätöksiin merkityn voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta** uuden lain voimaantulosta (31.12.2027 asti)
- Päätökset on kuitenkin saatettava **uuden lain mukaisiksi vammaisen henkilön aloitteesta** aina tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, **kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää.**
- **Määräaikaisiin päätöksiin jatkopäätökset tehdään uuden lain perusteella**

THL verkkosivut www.thl.fi => käsikirjat=>vammaispalvelujen käsikirja

Uusi vammaispalvelulaki - THL

Vammaispalvelulain soveltamisala - THL

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään

1) valmennus	2) henkilökohtainen apu	3) erityinen osallisuuden tuki	4) tuettu päätöksenteko	5) vaativa moniammatillinen tuki
6) asumisen tuki	7) lapsen asumisen tuki	8) tuki esteettömään asumiseen	9) lyhytaikainen huolenpito	10) päivätoiminta
	11) kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta	12) liikkumisen tuki	13) taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle	

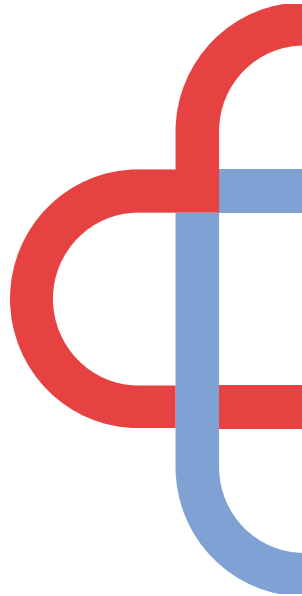
Keskeisiä näkökulmia

Vammaiset henkilöt saavat jatkossa tarvitsemansa sosiaali- ja terveystalvelut saman lainsäädännön perusteella diagnoosista riippumatta.

Vaikeavammaisen-termiä ei käytetä uudessa laissa, koska uusi laki ei perustu diagnooseihin, vaan yksilölliseen avun ja tuen tarpeeseen.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään erityispalveluita vammaiselle henkilölle, joka ei saa yksilöllisen tarpeensa mukaisia, sopivia ja tavanomaisessa elämässä tarvittavia palveluita yleislakien perusteella. Jokaiselle palvelulle on lisäksi omat, tarkemmat myöntämisedellytykset.

Vammaispalvelulain mukaisia erityispalveluita järjestetään vammaiselle henkilölle, jos hän täyttää vammaispalvelulain soveltamisalassa määritellyt kriteerit ja palvelukohtaiset myöntämiskriteerit

Vammaispalvelulaki -
Sosiaali- ja
terveysministeriö

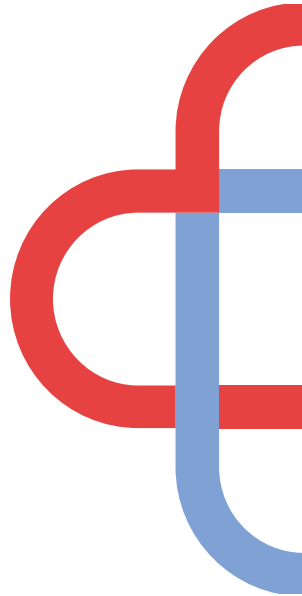
Sosiaali- ja terveysministeriö

- valmistelee soveltamisalan muutoksista alkuvuodesta soveltamisohjeen
- järjestää kaikille avoimen koulutuksen 4.3. kello 9-12
- koulutuksesta tehdään myös tallenne

Kilpailutukset 2025

<ul style="list-style-type: none">- kuljetusten välityskeskus	<ul style="list-style-type: none">- Kilpailutus käynnistynyt, mutta jouduttu keskeyttämään- Tavoite: sopimus voimaan 8/2025 => siirtyy 1-2 kk
<ul style="list-style-type: none">- henkilökohtainen apu ja erityinen osallisuuden tuki	<ul style="list-style-type: none">- Aluehallitukselta 20.1. lupa kilpailutuksen käynnistämiseksi- Valmistelu käynnistyy- Tavoite: sopimukset voimaan 7 / 2025
<ul style="list-style-type: none">- hoitoringit (hengityslaitteen varassa elävät, muu tarve)	<ul style="list-style-type: none">- Tavoite: valmistelu käynnistyy Q3/2025, sopimukset voimaan 2026

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Pirkko Valtanen
tulosaluejohtaja, vammaispalvelut
pirkko.valtanen@pajatha
Puh. 044 440 6522